

[Kirkegaard.]

bliver forpligtet med ydelser, som efter min mening kun de alderdygtigste kan klare på en rimelig måde.

Sådan går det til, og jeg mener ikke at have uret, når jeg siger, at det er strenge, også for strenge vilkår, vi byder den unge generation af landmænd. Hvis der sker et lille tilbageslag i konjunkturerne, kommer de unge landmænd næsten automatisk ud for betydelige økonomiske vanskeligheder, medens vi ældre, der har drøvet en ejendom i en lang årrække, klarer os tåleligt.

Sådan som jeg her har nævnt, gennemførte vi generationsskiftet for 30 år siden — for at nævne et tal inden for den årrække, hvor jeg har visse erfaringer — og sådan gør vi det i dag: på vilkår, som vi alle ved ikke kan klares på en 8 timers arbejdsdag. Er man ikke villig til at arbejde 12-14 timer, sætter man simpelt hen sine sparepenge over styr. Hvis vi ikke snart tager dette vigtige problem op til overvejelse og til behandling, kan man med betydelig sikkerhed forudse, at så vil i fremtiden, også under jævnt gode konjunkturer, op imod 10 årgange, de yngste årgange inden for landbruget, være økonomisk overbelastet, være i krise, som det hedder, op imod 10 årgange af vel ca. 30 årgange. For priserne på landejendomme presses op over forrentningsmulighederne af én bestemt hovedårsag: vi regner alle med fortsat inflation. Men mange andre grunde spiller en større eller mindre rolle.

Sådan som jeg her har nævnt, presses priserne på landejendomme op, så højt op, at man faktisk ikke kan få handelsværdien forrentet. Derfor hører man så mange gange fra sogn til sogn landet over den kommentar, særlig fra ældre bønder, når et par unge mennesker har købt en ejendom til en meget høj, jeg kan sige en hidtil ukendt høj pris, den kommentar: nej, nu er det for groft, ingen kan forlange, at de skal kunne klare den opgave. Men de unge landmænd er jo meget dygtigere nu, end vi var for 30 år siden, og derfor går det bedre for dem, end man på forhånd skulle tro. Når så 5 år er gået og priserne på landbrugsejendomme er steget godt igen, lyder kommentaren: det ser ud til, at det går for de unge mennesker, men i virkeligheden gav de jo heller ingen høj pris for den ejendom. Og når så

endelig op mod 10 år er gået og ejendommens pris i kraft af gennemførte forbedringer og fortsat inflation er steget til omkring ved det dobbelte, ja, så lyder kommentaren sådan: de mennesker kan sagtens, for de gav jo en ganske lille pris for den ejendom.

Uden at holde et langt foredrag har jeg forsøgt at sige, at det er en noget sløj forretning at drive en landejendom, men at der til gengæld er visse og i nogle tilfælde ganske betydelige økonomiske muligheder forbundet med ejerforholdet.

Ændrede hjemmemarkedspriser er en korttidsforanstaltning. Af det, jeg her har nævnt, vil enhver forstå, at jeg i nogen grad frygter for, at virkningerne af disse i løbet af forholdsvis kort tid vil være bortvejret. Vi trænger efter min opfattelse til mere langsigtede foranstaltninger mod landbrugets mange og store problemer, og i disse overvejelser tror jeg at det er det vigtigste, at der indgår synspunkter omtrent på linje med det, jeg har fremført her. Jeg tror simpelt hen, at det er nødvendigt, at vi prøver på at dreje landbrugets økonomiske problemer så meget, at det kan blive en noget bedre forretning at drive en ejendom, end det er i øjeblikket, om nødvendigt på bekostning af nogle af ejerforholdets fordele. Kan vi nå det første, så er det slet ikke sikkert, at vi mister noget som helst. Jeg tror, det vil blive til fordel for hele erhvervet i fremtiden.

Jeg har selvfølgelig ikke her en patentmedicin, der løser alle disse store problemer, som jeg nu har peget på. Det er naturligt for mig i dag at bede landbokommissionen om at se på disse problemer. I denne kommission, der skal kulegrave landbrugets forhold, sidder de klogeste mænd, vi har inden for området, og derfor har vi andre jo lov til at nære visse forventninger til de resultater, kommissionen kommer til, og jeg beder altså om, at de synspunkter, jeg her har antydnet, må indgå i kommissionens overvejelser.

Morten Lange: Allerede ved første behandling af dette lovforslag udtrykte jeg socialistisk folkepartis stærke modstand imod indførelse af en hjemmemarkedsprisordning for landbrugsvarer. Udvalgsbehandlingen har vist, at der var al mulig grund til denne modstand, og jeg skal ikke lægge